

IVN PEIZE de ooievaar.

(deel 3)

In het derde artikel over het 40 jarig bestaan van het IVN Peize willen wij u iets meer vertellen over een van de prachtigste en meest aansprekende trekvogel in Nederland, namelijk de ooievaar.

Ook willen wij u laten zien dat reeds in de beginjaren van het IVN de educatie hoog in het vaandel stond en men zich vooral inspande om de lagere schooljeugd bij de natuur te betrekken.

Op de Algemene Ledenvergadering van 8 maart 1966 werd o.a. de schoolstand voor de drie lagere scholen in Peize geïntroduceerd. De schoolstand, een grote uitklapbare houten kist, compleet met uitklapbare tafels en opstaande achterwanden, was ontworpen door de Natuurbeschermingsvereniging Peize, om het biologieonderwijs op de lagere scholen te stimuleren. De werkgroep die garant stond voor deze schoolstand bestond uit vijf IVN leden. De onderwijzers J.Heins, G.Rossing en K.Wekema verzorgden het onderwijzende deel, dat de overdracht van de kennis inhield. De timmerman J. van Bergen nam het nodige zaag en timmerwerk voor zijn rekening. De toenmalige secretaris van het IVN, in het dagelijkse leven wachtmeester bij de politie, J.Timmer verrichtte het typewerk en de correspondentie van het geheel.

In de stand zaten boeken, dia's en andere hulpmiddelen om het onderwijzend personeel te ondersteunen bij het opzetten van de biologielessen.

In het jaarverslag 1966-67 van de secretaris lazen we dat de schoolstand op alle drie scholen in de gemeente Peize om toerbeurt dienst heeft gedaan.

Het onderwijzend personeel was in het algemeen enthousiast. De schoolstand werd door zowel de onderwijzers als de Natuurbeschermingsvereniging Peize als een uitstekend middel gezien om de jeugd te benaderen en ze op deze wijze bij de natuur te betrekken.

De schoolstand werd door alle betrokkenen als een succes gezien en de hoofden van de scholen drongen op herhaling en het op peil houden van de stand aan.

Dit laatste werd door de vereniging ondersteund, maar door het introduceren van de schoolstand werd de penningmeester wat onrustig, want de stand kostte ongeveer f 500, -.

Gezien de inkomsten van dat jaar f 843,70, was dat een forse uitgave en om de stand actueel te houden, waren steeds weer nieuwe uitgaven nodig. Men besloot om op zoek te gaan naar andere bronnen om deze kosten enigszins op te vangen.

Op 7 februari 1965 werd er in Peize een begin gemaakt met de voorbereiding voor het plaatsen van een ooievaarsnest op de Zanddijk bij de familie Talens. Het nest werd in het daaropvolgende jaar door een ooievaar bezocht. Uit gegevens van het RIVON bleek, dat 1967 een rampjaar was voor de ooievaars in Nederland. Er waren in ons land slechts 18 paren die de nesten bewoonden, waaruit 28 jongen werden geboren. In Drenthe waren maar twee bewoonde nesten en slechts op een daarvan (in Nijeveen bij Meppel) groeiden twee jongen op. Dat was geen gunstig vooruitzicht voor het ooievaarsnest aan de Zanddijk.

In 1968 is de situatie in Peize onveranderd gebleven, ook dat jaar zijn er geen ooievaars op het nest waargenomen. In 1969 heeft Vogelbescherming Nederland vanwege de dreiging dat deze vogel geheel uit ons landschap zou verdwijnen, in de Alblasserwaard het ooievaarsdorp "Het Liesveld" opgericht. De ooievaarsstand werd hier door middel van een fokprogramma weer wat op peil gebracht. In deze beschermde omgeving werden er na een moeilijke start van jaren uiteindelijk de eerste in gevangenschap geboren jongen opgevoed. Deze jonge vogels konden zich echter niet zonder menselijke hulp redden in de vrije natuur, daar was een tussenstap voor nodig. Zo verhuisden de in gevangenschap geboren jongen naar een

buitenstation met een meer natuurlijke omgeving. In onze omgeving waren dat Leek en De Wijk. Daar moesten de paartjes hun jongen zoveel mogelijk zelfstandig opvoeden. De daar geboren jongen volgden weer hun natuurlijk instinct en gingen “op trek”.

Bij het opstarten van het fokprogramma werd in Peize de hoop uitgesproken, dat dit project ons hopelijk nog eens een ooievaar mocht opleveren.

Op het nest aan de Zanddijk werden in 1969 en 1970 geen ooievaars waargenomen wat uiteindelijk tot resultaat had dat het nest in verval raakte. De ooievaarsstand ging nog verder achteruit. Men weet dat aan het steeds vuiler wordende water dat negatieve invloed had op het aantal kikkers, die toen als de voornaamste voedselbron van de jonge ooievaars werden gezien. Hierdoor werden de jongen te vroeg gevoed met muizen en mollen die niet goed verteerbaar waren, waardoor de weinige jongen die er nog waren ook stierven. Uit latere studie blijkt dat naast kikkers ook regenwormen, muggenlarven, grotere insecten, kikkervisjes en zelfs kleine visjes op het menu staan als basisvoedsel voor jonge ooievaars.

Om deze mooie trekvogel weer volop te kunnen aanschouwen moesten we tot de beginjaren van 1990 wachten toen de ooievaarsstand weer wat normaler proporties aannam. In onze buurt was Roderwolde een van de eerste plaatsen waar in die jaren weer regelmatig en met succes gebroed werd. In de loop van de negentiger jaren zagen wij ook in Peize hier en daar weer een paal met nest verschijnen.

Toen in 1995 regelmatig een ooievaar op de schoorsteen van de Centrumschool zat, werd door een groep enthousiaste IVNers het idee geboren om ook in de bebouwde kom van het dorp een ooievaarsnest op te richten. In het voorjaar van 1996 werd de paal geplaatst in het groene hart van Peize nabij de Peizermolen. Het nest werd op 19 maart geplaatst en op 1 april van dat jaar zag men er de eerste ooievaar. In dat jaar werden er met de regelmaat van de klok een of meerdere ooievaars op of rond het nest gezien maar er vestigde zich geen paartje. Het bleef in de beginjaren bij het aan en af vliegen van een enkele ooievaar en uiteindelijk raakte het nest in verval.

Op 12 maart 2002 werd het totaal vergane nest door een fraai nieuw nest vervangen.

Vrijwel direct daarna werden er ooievaars rond en op het nest gesignaleerd. Dat had tot resultaat dat er zich op de paal een paartje blijvend vestigde.

Dat het in 1969 opgestelde fokprogramma zijn vruchten afgeworpen heeft, mag je concluderen uit het feit dat het ringnummer van de mannelijke ooievaar die in Peize verbleef, uitwees dat hij in Rouveen (in de buurt van De Wijk) in 1999 geringd was.

Uiteindelijk werd er 1 jonge ooievaar groot gebracht. Zodat er na een lange reeks van jaren weer eens een jonge ooievaar vanuit Peize aan zijn lange trektocht naar Afrika begon.

Namens de Commissie 40 jarig bestaan IVN Peize,

Ben Stellink.